

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTAIGA

ATASKAITA DĖL ŽMOGAUS TEISIŲ PADĖTIES PANEVĖŽIO APSKRITIES VYRIAUSIOJO POLICIJOS KOMISARIATO AREŠTINĖJE IR LAIKINO SULAIKYMO PATALPOSE

2014-07-25 Nr. 2014/1-60(16)
Vilnius

I. BENDRA INFORMACIJA APIE PATIKRINIMĄ

1. Lietuvos Respublikos Seimas 2013-12-03 įstatymu Nr. XII-630 ratifikavo Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą Fakultatyvų protokolą (toliau vadinama – Fakultatyvus protokolą) ir priėmė Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo (toliau vadinama – LRSKĮ) pakeitimus, pagal kuriuos Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigai (toliau vadinama – Įstaiga) papildomai pavedė vykdyti nacionalinę kankinimų prevenciją laisvės apribojimo vietose¹ ir nuolat jose lankytis (2014-01-01 įsigaliojusios LRSKĮ 3 ir 19¹ straipsnių nuostatos).

Seimo kontrolieriams organizuoti ir vykdyti jiems pavestą nacionalinės kankinimų prevencijos veiklą padeda įstaigos struktūrinis padalinys – Žmogaus teisių biuras (toliau vadinama – Biuras). Biuro patarėjai Kristina Brazevič, Juras Taminskas ir vyriausioji specialistė Deimantė Karužienė, atlikdami jiems Seimo kontrolieriaus, Įstaigos vadovo Augustino Normanto pavestas užduotis, 2014-07-08 vertino asmenų laikymo Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato (toliau vadinama – VPK) areštinėje (toliau vadinama – areštinė) ir laikino sulaikymo patalpose sąlygas bei tai, kaip jose užtikrinamos žmogaus teisės.

Patikrinimo metu bendrauta su VPK viršininku Egidijumi Lapinsku, VPK areštinės ir konvojaus skyriaus viršininku Giedriumi Masiuliu, bendruomenės slaugytoja ... bei areštinėje laikomais asmenimis. Taip pat apžiūrėtos areštinės kameros, laikino sulaikymo, apklausų ir kitos patalpos, patikrinti įrašai, esantys Asmenų, areštuotų administracine tvarka, Asmenų, etapuotų iš Šiaulių tardymo izoliatoriaus į VPK areštinę, Asmenų, laikomų policijos areštinėje, Asmenų išvedimo iš kamerų ir kituose apskaitos bei registracijos žurnaluose ir laikomų asmenų bylose.

II. TAIKYTINI TEISĖS AKTAI

2. Teisės aktai, taikytini atliekant patikrinimą areštinėje ir laikino sulaikymo patalpose:
2.1. Lietuvos Respublikos Konstitucija;

¹ Laisvės apribojimo (atėmimo) vieta yra laikytina bet kuri valstybės jurisdikcijoje esanti ir kontroliuojama įstaiga, kurioje valdžios institucijai įsakius, paraginus, sutikus ar pritarus asmenims yra arba gali būti apribota laisvė. Laisvės apribojimas reiškia bet kokį asmens sulaikymą ar įkalinimą, ar apgyvendinimą viešojoje ar privačioje laisvės apribojimo vietoje, kurios tam tikros teisminės, administracinės ar kitos valdžios institucijos įsakymu tam asmeniui neleidžiama savo noru palikti (Fakultatyvaus protokolo 4 straipsnis).

2.2. Europos Tarybos Ministrų Komiteto Rekomendacija Rec(2006)2 valstybėms narėms dėl Europos kalnimo taisyklių;

2.3. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas;

2.4. Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymas;

2.5. Teritorinių policijos įstaigų areštinių veiklos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos generalinio komisaro 2007-05-29 įsakymu Nr. 5-V-356 „Dėl Teritorinių policijos įstaigų areštinių veiklos taisyklių patvirtinimo“ (toliau vadinama – Taisyklės);

2.6. Policijos areštinių apsaugos ir priežiūros instrukcija, patvirtinta Lietuvos policijos generalinio komisaro 2012-10-10 įsakymu Nr. 5-V-677 „Dėl Policijos areštinių apsaugos ir priežiūros instrukcijos patvirtinimo“;

2.7. Lietuvos higienos norma HN 37:2009 „Policijos areštinės: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009-09-29 įsakymu Nr. V-820 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 37:2009 „Policijos areštinės: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.

III. TIKRINAMOS SRITYS IR NUSTATYTOS APLINKYBĖS

3. Patikrinimas atliktas vertinant žmogaus teisių apsaugos ir kankinimų prevencijos aspektu svarbiausius klausimus, atsižvelgiant į šios ataskaitos II skyriuje išvardintų teisės aktų nuostatas bei Europos Komiteto prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą standartus² (toliau vadinama – CPT standartai).

Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytos į areštinę patalpinamo asmens apsaugos garantijos (uždarymo datos ir laiko, kūno sužalojimų ir sumušimų fiksavimas, informavimas apie šių asmenų teises bei pareigas ir pan.), tinkamos laikymo sąlygos (ne mažesnis kaip 5 kv. m gyvenamasis plotas kameroje, pakankamas apšvietimas, oro temperatūra, ventiliacija ir švara, aprūpinimas baldais, minkštuoju inventoriumi, patalyne ir higienos priemonėmis, 3 kartus (nepilnamečiams – 4 kartus) tiekiamas maistas, teikiama sveikatos priežiūra ir pagalba (įskaitant psichologo)), teisė susitikti su gynėju, pasimatyti su artimaisiais ir kitais asmenimis, siųsti ir gauti laiškus, teikti skundus, pareiškimus ir kitos.

Kaip nurodyta CPT standartuose, sulaikant asmenis, jiems nedelsiant turi būti pateikiamas informacinis lapas, kuriame būtų paprastai ir aiškiai išdėstytos jų teisės. Daugiausia dėmesio skiriama šioms trims policijos sulaikytų asmenų teisėms: teisei į tai, kad apie asmens sulaikymo faktą būtų pranešta jo pasirinktam asmeniui, teisei į gynėją ir teisei būti apžiūretam pasirinkto gydytojo. Tam tikrų reikalavimų būtina laikytis ir vykdant apklausą: CPT standartuose nurodyta, kad elektroninis apklausos įrašymas yra apsaugos nuo netinkamo elgesio priemonė, kuri naudinga ir policijos pareigūnams. Pažymėtina, kad CPT standartuose numatytas kamerų plotas, tenkantis vienam asmeniui, yra didesnis nei reglamentuota Lietuvos teisės aktuose: t. y. 7 kv. metrai (2 arba daugiau metro nuo vienos sienos iki kitos), taip pat 2,5 m nuo grindų iki lubų; akcentuojamas sulaikytųjų saugumas kameroje – turi būti sudaromos galimybės nuolat be didelių pastangų kontaktuoti su areštinės pareigūnais ir kitais darbuotojais.

DUOMENYS APIE PATALPAS	
1. Kiek areštinėje / laikino sulaikymo patalpose yra vietų?	1(1). Areštinėje įrengtos 26 kameros, skirtos laikyti 66 asmenis, ir 4 laikino sulaikymo patalpos, skirtos laikyti po 1 asmenį (asmuo patalpinamas į laikino sulaikymo patalpą iki 1 val., kol bus perkeltas į areštinės kamerą).

² [CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2013].

<p>2. Ar yra kamerų, įrengtų rūsiuose, pusrūsiuose?</p>	<p>1(2). VPK įrengtos 6 laikino sulaikymo patalpos: - 4 laikino sulaikymo patalpos, skirtos laikyti po 1 asmenį, įrengtos areštinėje; - 2 laikino sulaikymo patalpos, kuriose gali būti laikoma iki 4 asmenų, įrengtos prie Operatyvaus valdymo skyriaus.</p> <p>2. Taip. Visos areštinės patalpos yra įrengtos pusrūsyje.</p>
<p>LAIKOMI ASMENYS</p>	
<p>3. Kiek asmenų (vyrų, moterų, nepilnamečių) laikyta patikrinimo metu?</p> <p>4. Ar apie sulaikymo faktą pranešama trečiajai asmens pasirinktai šaliai?</p> <p>5. Kur registruojami visi veiksmai, kurių imtasi asmens atžvilgiu (sulaikymo, uždarymo į areštinę data ir laikas, supažindinimas su teisėmis, ar buvo kūno sužalojimų, sumušimų arba nubrozdinimų, kada susisiekti su artimaisiais, advokatu, kada sulaikytasis su jais pasimatė, kada apklaustas ir pan.). Pastabos dėl tokio pobūdžio įrašų.</p> <p>6. Kiek vidutiniškai laiko laikomi asmenys praleidžia areštinėje / laikino sulaikymo patalpose?</p>	<p>3. Patikrinimo dieną areštinėje buvo laikomi 36 vyrai ir viena moteris. Laikino sulaikymo patalpose suaugusiųjų, taip pat ir nepilnamečių nebuvo.</p> <p>4. Taip, išskyrus atvejus, kuomet pats asmuo to nepageidauja.</p> <p>5. Visi veiksmai, kurių imamasi asmens atžvilgiu, yra registruojami specialiuose tam skirtuose registracijos žurnaluose (<i>Asmenų, areštuotų administracine tvarka, registracijos žurnalas; Asmenų, etapuotų iš Šiaulių tardymo izoliatoriaus į VPK areštinę, apskaitos žurnalas; Asmenų, laikomų policijos areštinėje, registracijos žurnalas; Asmenų išvedimo iš kamerų registracijos žurnalas</i> ir kt.). Pažymėtina, kad įrašai patikrintuose registracijos žurnaluose buvo tvarkingi. Apie asmens apžiūrą, kūno sužalojimus yra pažymima <i>Į policijos areštinę uždaromo asmens apžiūros kortelėje</i> (pareigūnų) ir jo mediciniuose dokumentuose (medicinos darbuotojo). Su areštinės vidaus tvarkos taisyklėmis asmuo supažindinamas vietoje, supažindinimo faktą patvirtindamas parašu asmens byloje.</p> <p>6(1). Areštinėje asmenys laikomi teisės aktų nustatytais terminais: iki 48 valandų – sulaikytieji, įtariamai padarę nusikalstamą veiką, asmenys, pažeidę pasienio ruožo režimą arba pasienio kontrolės punktų režimą užsieniečiai, kurie negali patvirtinti arba nepatvirtina asmens tapatybės arba teisėto buvimo Lietuvos Respublikoje; iki 8 parų (šis terminas gali būti pratęstas iki 15 parų) – nuteistieji, kuriems</p>

<p>7. Kiek vidutiniškai sulaikytųjų vienu metu būna laikoma kameroje?</p>	<p>paskirtas suėmimas; iki 1 mėnesio arba iki 30 parų – asmenys, nubaustieji areštu.</p> <p>6(2). Laikino sulaikymo patalpoje asmenys būna iki 1 valandos.</p> <p>7. Daugiau, nei yra numatyta vietų, asmenų nėra laikoma.</p>
<p>DARBUOTOJAI</p>	
<p>8. Kiek darbuotojų šiuo metu dirba areštinėje / laikino sulaikymo patalpose?</p> <p>9. Kiek numatyta etatų? Ar yra neužpildytų etatų? Kokie etatai yra neužpildyti ir kokių priemonių imamasi juos užpildyti?</p> <p>10. Kiek areštinės darbuotojų ir kokiose mokymo programose (seminaruose) dalyvavo per 2014 metus?</p>	<p>8(1). Areštinėje dirba 24 darbuotojai (20 pareigūnų ir 4 dirbantys pagal darbo sutartis).</p> <p>8(2). Prie laikino sulaikymo patalpų nuolat budi 1 pareigūnas.</p> <p>9. 24 etatai. Laisvų etatų šiuo metu nėra.</p> <p>10. 2014 m. I pusmetį VPK areštinės ir Konvojaus skyriaus pareigūnai mokymuose, susijusiuose su žmogaus teisių apsauga, nedalyvavo.</p>
<p>SAUGUMO PRIEMONĖS IR SAVIŽUDYBIŲ PREVENCIJA</p>	
<p>11. Ar laikomiems asmenims yra sudarytos sąlygos nuolat be didelių pastangų kontaktuoti su areštinės pareigūnais?</p> <p>12. Ar patalpose yra įrengtos: - vaizdo stebėjimo kameros; - pagalbos iškvietimo sistemos; - kita.</p> <p>13. Ar užtikrinimas vaizdo stebėjimo kameromis stebimų laikomų asmenų privatumas?</p> <p>14. Ar areštinėje yra laikomasi izoliavimo reikalavimų pagal: - lytį; - amžių;</p>	<p>11. Prireikus, asmenys gali pasibelsti į kameros duris ir taip pakviesti šalia nuolat budintį pareigūną. Pareigūnai taipogi stebi situaciją per visų kamerų duryse esančius stebėjimo langelius bei laikino sulaikymo patalpose įrengtas vaizdo stebėjimo kameras.</p> <p>12. Vaizdo stebėjimo kameros yra įrengtos areštinės koridoriuose, pasivaikščiojimo kiemeliuose ir laikino sulaikymo patalpose. Pagalbos iškvietimo sistema (pareigūnams) įrengta areštinės bendrojo naudojimo patalpose ir apklausos kambariuose.</p> <p>13. Peržiūrėjus vaizdo stebėjimo kamerų transliuojamą vaizdą, privatumo pažeidimų nenustatyta.</p> <p>14. Taip. Taip pat atskirai vieni nuo kitų talpinami rūkantieji ir nerūkantieji.</p>

<p>- teistumą; - kt. aspektus?</p> <p>15. Ar per 2014 metus yra buvę smurto atvejų? Kur registruojami smurto atvejai, jeigu būna? Kaip pirmiau nurodyti atvejai yra tiriami?</p> <p>16. Ar per 2014 metus yra buvę savęs žalojimo atvejų? Kokių priemonių ėmėsi / imtųsi pareigūnai, jei laikomi asmenys save žalojo / žalotų?</p> <p>17. Ar per 2014 metus buvo sulaikytojų savižudybių?</p>	<p>15. Nebuvo. Nustačius smurto atvejį, būtų surašomas tarnybinis pranešimas, kuris registruojamas raštinėje, ir pradedamas vykdyti tarnybinis patikrinimas (smurto prieš pareigūną atveju – ir ikiteisminis tyrimas). Atskiros smurto atvejų registravimo sistemos nėra.</p> <p>16. Taip, 5 atvejai. Nustačius savęs žalojimo atvejį, pradedamas tarnybinis patikrinimas siekiant nustatyti, ar pareigūnas galėjo užkirsti kelią tokiam atvejui ar negalėjo. Pareigūnai arba bendruomenės slaugytojas suteikia pirmąją medicinos pagalbą, prireikus, kviečiama greitoji medicinos pagalba.</p> <p>17. Ne. Tačiau buvo 2 bandymai nusižudyti.</p>
---	---

APKLAUSOS, NUOBAUDOS

<p>18. Kuo vadovaujamesi vykdant įtariamų padarius nusikaltimą asmenų apklausą? Ar, atliekant apklausą, daromas vaizdo įrašas?</p> <p>19. Pastabos dėl apklausos kambarių.</p> <p>20. Ar per 2014 metus laikomi asmenys buvo pateikę skundų dėl darbuotojų elgesio?</p> <p>21. Ar šiuo metu laikomiems asmenims yra paskirta nuobaudų; jei taip, kokios jos ir už ką?</p>	<p>18. Apklausos vykdomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso normomis. Vaizdo įrašas nedaromas.</p> <p>19. Apžiūrėtuose apklausos kambariuose trūkumų nenustatyta (užtikrinta švara, tinkama ventiliacija ir apšvietimas; juose esantys baldai pritvirtinti prie grindų; pašalinių daiktų nerasta; pareigūnų saugumui užtikrinti įrengtas pagalbos iškvietimo mygtukas bei tiesioginis telefono ryšys su budėtojų dalimi).</p> <p>20. Gauti 6 skundai dėl netinkamo pareigūnų elgesio. Atlikus tyrimus, skunduose nurodytos aplinkybės nebuvo patvirtintos.</p> <p>21. Ne. Pastebėtina, kad nuobaudos areštinėje laikomiems asmenims taikomos retai: gegužės, birželio ir liepos mėn. nuobauda skirta 1 kartą, balandžio mėn. – 2 kartus. Dažniausiai skiriamos nuobaudos – papeikimas, teisės gauti perdavimus atėmimas; nuobauda – patalpinimas į karcerį – nebuvo skirta (<i>Policijos areštinėje</i></p>
---	--

	<p><i>laikomų asmenų skatinimo priemonių ir nuobaudų registracijos ir Asmenų, uždarytų į policijos areštinės karcerį, registracijos žurnalų duomenys).</i></p>
<p>LAIKYMO IR HIGIENOS SĄLYGOS</p>	
<p>22. Ar pagrindinis įėjimas į VPK bei kitos patalpos yra prieinamos žmonėms su negalia: - ar yra nuovažos; - ar praėjimai bei durų staktos pakankamai platūs; - ar informaciniai užrašai pakankamai dideli; - kita.</p> <p>23. Kiek laikymo vietų yra įrengta kiekvienoje kameroje, koks kiekvienos iš šių patalpų plotas (taip pat koks jų aukštis nuo grindų iki lubų) ir kiek ploto tenka vienam asmeniui?</p> <p>24. Ar visose kamerose pakanka natūralaus ir (arba) dirbtinio apšvietimo?</p> <p>25. Kaip vėdinamos kameros (natūralus,</p>	<p>22. Pagrindinis įėjimas į VPK bei kitos patalpos yra neprieinamos asmenims su negalia. Darbuotojai nurodė, kad teritorija yra stebima vaizdo kameromis visą parą. Todėl, pareigūnai, pastebėję neįgalų asmenį, norintį patekti į įstaigą, nedelsiant jam padėtų tai padaryti. Informaciniai užrašai pakankamai dideli.</p> <p>23. Kamera Nr. 1: 18,53 m², 4 vietos; kamera Nr. 2: 21,38 m², 4 vietos; kamera Nr. 3: 21,38 m², 4 vietos; kamera Nr. 4: 20,29 m², 4 vietos; kamera Nr. 5: 5,7 m², 1 vieta; karceris ir kamera Nr. 6: 7,37 m², 1 vieta; kamera Nr. 7: 15,19 m², 4 vietos; kamera Nr. 8: 16,90 m², 3 vietos; kamera Nr. 9: 11,70 m², 3 vietos; kamera Nr. 10: 8,58 m², 2 vietos; kamera Nr. 11: 10,0 m², 2 vietos; kamera Nr. 12: 12,17 m², 4 vietos; kamera Nr. 13: 10,2 m², 2 vietos; kamera Nr. 14: 10,2 m², 2 vietos; kamera Nr. 15: 19,59 m², 4 vietos; kamera Nr. 16: 14,38 m², 4 vietos; kamera Nr. 17: 10,05 m², 2 vietos; kamera Nr. 18: 13,81 m², 3 vietos; kamera Nr. 19: 10,5 m², 2 vietos; kamera Nr. 20: 14,8 m², 4 vietos; kamera Nr. 21: 11,5 m², 4 vietos; kamera Nr. 22: 8,1 m², 2 vietos; kamera Nr. 23: 10,88 m², 4 vietos; kamera Nr. 24: 7,5 m², 1 vieta; kamera Nr. 25: 11,25 m², 4 vietos; kamera Nr. 26: 14,85 m², 4 vietos. Kamerų nuo 1 iki 10 aukštis – 265 cm, o nuo 11 iki 26 aukštis – 278 cm. Pažymėtina, kad vidutinis plotas, tenkantis vienam asmeniui, daugumoje kamerų neatitinka teisės aktų reikalavimų (ne mažiau kaip 5 m²). Tačiau, pasak pareigūnų, į kameras yra talpinama mažiau asmenų, nei jose yra įrengta vietų. Pastebėtina, kad vizito metu aplankytose kamerose buvo laisvų vietų.</p> <p>24. Taip.</p> <p>25. Kamerose yra įrengta bendra vėdinimo</p>

<p>dirbtinis vėdinimas)?</p> <p>26. Kas tvarko kameras?</p> <p>27. Kaip dažnai (kiek kartų per dieną, savaitę ir pan.) kameros yra tvarkomos?</p> <p>28. Pastabos dėl laikymo sąlygų areštinės kameroje / laikino sulaikymo patalpose.</p> <p>29. Ar kameroje yra visi pagal Taisyklės numatyti baldai bei priedai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lova; - spintelės; - stalas; - suolas arba taburetės; - drabužių kabliukai. <p>30. Koks minkštasis inventorių yra skiriamas kiekvienam laikomam asmeniui?</p> <p>31. Kas kiek laiko minkštasis inventorių yra skalbiamas (keičiamas), dezinfekuojamas, lyginamas?</p> <p>32. Ar laikomi asmenys naudojami savo lovų skalbiniais?</p> <p>33. Pastabos dėl sanitarinio mazgų būklės.</p>	<p>sistema. Be to, jose esantys langai yra varstomi.</p> <p>26. Kameras tvarko patys laikomi asmenys. Pažymėtina, kad kai kurios laisvos kameros buvo nesutvarkytos (areštinės darbuotojai netvarko kamerų asmenims išvykus arba juos iškėlus į kitas patalpas).</p> <p>27. Kadangi laikomi asmenys patys yra atsakingi už kamerų tvarkymą, jie jas tvarko pagal poreikį. Areštinės pareigūnai taip pat nurodė, kad rytinio patikrinimo metu yra paskiriamas kameros budintysis, kuris tą dieną yra atsakingas už tvarkymąsi kameroje.</p> <p>28 (1). Patikrinimo metu atsitiktinai pasirinktose kameroje buvo švaru, oro temperatūra buvo normali, nebuvo juntami nemalonūs kvapai, langai funkcionavo tinkamai, ant sienų ir lubų pelėsių nebuvo matyti. Pažymėtina, kad 2-oje kameroje laikomi asmenys skundėsi dėl parazitų, kurie nuolat kanda ir trukdo miegoti. Šių asmenų teigimu, pareigūnai jiems pakeitė čiužinius, tačiau problema išliko.</p> <p>28(2). Vienoje areštinės laikino sulaikymo patalpoje buvo nešvaru (kampuose primėtyta nuorūkų). Kitokių trūkumų nepastebėta.</p> <p>29. Taip.</p> <p>30. Kiekvienam sulaikytajam yra skiriami: čiužinys, pagalvė, antklodė, lovų skalbiniai, rankšluostis.</p> <p>31. Minkštasis inventorių yra skalbiamas (keičiamas) ne rečiau kaip 1 kartą per savaitę. Čiužiniai po kiekvieno asmens pasinaudojimo jais yra dezinfekuojami specialiose dezinfekavimo kameroje.</p> <p>32. Taip.</p> <p>33. Sanitarinis mazgas, nors ir atskirtas teisės</p>
--	---

<p>34. Pastabos dėl karcerio patalpų būklės ir aprūpinimo baldais.</p> <p>35. Kada paskutinį kartą buvo atlikta dezinfekcija, dezinsekcija ir deratizacija?</p> <p>ASMENS HIGIENA:</p> <p>36. Ar laikomiems asmenims užtikrinama teisė ne rečiau kaip kartą per savaitę nusiprausti šiltu vandeniu duše?</p> <p>37. Ar laikomi asmenys gauna šių higienos priemonių: - muilo; - tualetinio popieriaus; - higieninių įklotų; - kitko.</p>	<p>aktų reikalavimus (aukščio) atitinkančia pertvara, neužtikrina privatumo. Kamerose laikomi asmenys kai kur naudoja paklodę kaip sanitarinį mazgą uždengiančią užuolaidą. Kitokių trūkumų nenustatyta (užtikrinta švara, įrengta atskira patalpų oro šalinimo sistema, yra praustuvė ir šalto vandens čiaupas).</p> <p>34. Patikrinimo metu karcerio kameroje buvo švaru, stovėjo visi teisės aktų numatyti baldai; vėdinimo sistema veikė tinkamai, pelėsio ant sienų ir lubų nepastebėta, langai sandarūs, dirbtinis dieninis apšvietimas – tinkamas. Pastebėtina, kad neveikė naktinis apšvietimas.</p> <p>35. Patalpų dezinfekcija yra atliekama reguliariai, kiekvieną penktadienį. Dezinfekciją atlieka įmonė, su kuria yra sudaryta sutartis dėl dezinfekavimo paslaugų teikimo. Bendruomenės slaugytoja nuolat stebi padėtį ir nurodo, kur yra reikalinga atlikti dezinfekciją, dezinsekciją ir deratizaciją.</p> <p>36. Taip.</p> <p>37. Taip, laikomi asmenys gauna visas nurodytas higienos priemones.</p>
MAITINIMAS	
<p>38. Kiek kartų per dieną yra maitinami laikomi asmenys?</p> <p>39. Kas gamina ir tiekia maistą?</p> <p>40. Ar, esant medicininėms indikacijoms, laikomiems asmenims yra (būtų) užtikrinamas dietinis arba specialus maitinimas?</p> <p>41. Ar yra (būtų) užtikrinamas maitinimas pagal</p>	<p>38. Suaugusieji yra maitinami 3 kartus per dieną, o nepilnamečiai – 4 kartus.</p> <p>39. Maistą gamina ir tiekia UAB „Sidabrinė taurė“.</p> <p>40. Taip.</p> <p>41. Taip.</p>

<p>religinius ir (arba) kultūrinius įsitikinimus?</p> <p>42. Ar tikrinama pagaminto maisto kokybė? Kas ir kaip tai atlieka?</p> <p>43. Pastabos dėl savaitės valgiaraščių (raciono įvairumas; ar dažnai duodama šviežių vaisių ir daržovių, kitko).</p> <p>44. Kokie stalo indai, įrankiai skiriami laikomiems asmenims jų maitinimo metu?</p> <p>45. Ar laikomi asmenys gali bet kuriuo paros metu gerti geriamąjį vandenį?</p>	<p>42. Bendruomenės slaugytoja kiekvieną kartą tikrina pagaminto maisto kokybę, kiekį ir temperatūrą.</p> <p>43. Išanalizavus 2014-07-01–2014-07-07 laikotarpio valgiaraščius, pastebėta, kad maisto racionas yra pakankamai įvairus, laikomiems asmenims kasdien duodama šviežių daržovių.</p> <p>44. Laikomi asmenys naudojami šaukštais ir metaliniais indais. Pareigūnai nurodė, kad laikomi asmenys taip pat gali naudotis savo stalo indais ir šaukštais.</p> <p>45. Taip.</p>
APRANGA	
<p>46. Ar visi laikomi asmenys turi sezoną atitinkančią aprangą ir avalynę?</p> <p>47. Kas kiek laiko yra skalbiama laikomų asmenų apranga (apatiniai, viršutiniai drabužiai) ir kas tai atlieka?</p>	<p>46. Taip.</p> <p>47. Laikomi asmenys savo aprangą skalbia patys. Tačiau kameroje nėra sudarytos sąlygos ją išsidžiovinti (išskalbtus rūbus asmenys džiovina ant lovos galų).</p>
SVEIKATOS PRIEŽIŪRA	
<p>48. Ar areštinėje veikia medicinos punktas? Jei taip, ar jis turi leidimą-higienos pasą? Jei ne, kokios sveikatos priežiūros paslaugos yra prieinamos dienos metu, kokios – naktį?</p> <p>49. Ar visi areštinės darbuotojai ir pareigūnai yra išklause pirmosios pagalbos suteikimo kursą ir turi tai patvirtinančius dokumentus?</p> <p>50. Ar į areštinę pristatyti asmenys yra</p>	<p>48. Taip, areštinėje veikia medicinos punktas, kuriame dirba 1 bendruomenės slaugytoja. Medicinos punktas turi teisę teikti slaugos–bendrosios praktikos slaugos paslaugas. Medicinos punktas turi leidimą-higienos pasą verstis ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros įstaigų veikla (bendrosios praktikos slauga). Nuo 8 val. iki 17 val. laikomi asmenys gali gauti visas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, kurias gali suteikti bendruomenės slaugytoja. Asmens sveikatos priežiūros paslaugų prireikus kitu paros metu, kviečiama greitoji medicinos pagalba.</p> <p>49. Taip.</p> <p>50. Taip. Asmenis, pristatytus į areštinę, tikrina</p>

<p>tikrinami, ar nėra apsikrėtę utėlėmis, niežais, ar neturi kūno sužalojimų, sumušimų, nubrozdinimų ar pan.?</p> <p>51. Ar užtikrinama laikomo asmens teisė būti apžiūrėtam jo pasirinkto gydytojo?</p> <p>52. Ar medicininės apžiūros metu, be gydytojo ir paciento, dalyvauja tretieji asmenys?</p> <p>53. Ar laikomi asmenys turi galimybę susitikti su psichologu, psichoterapeutu?</p> <p>54. Ar stebima badaujančio asmens sveikatos būklė ir kaip?</p> <p>55. Ar įrengtas infekcinėmis ligomis sergančių asmenų izoliatorius?</p>	<p>bendruomenės slaugytoja kartu su pareigūnais. Visi asmens patikrinimo rezultatai yra fiksuojami.</p> <p>51. Taip.</p> <p>52. Taip, atliekant sulaikytojo asmens apžiūrą, be bendruomenės slaugytojos, dalyvauja pareigūnas.</p> <p>53. Ne. VPK yra 1 psichologo etatas; pagal jį dirbantis specialistas teikia pagalbą tik pareigūnams.</p> <p>54. Bendruomenės slaugytoja nuolat teiraujasi budinčių pareigūnų apie badaujančiojo sveikatos būklę, tačiau pati jos nestebi ir nevertina.</p> <p>55. Ne. Bendruomenės slaugytoja nurodė, kad, esant būtinybei, infekcinėmis ligomis sergantys asmenys yra laikinai patalpinami į laisvas kameras, kurios po to dezinfekuojamos.</p>
<p>KITOS LAIKOMŲ ASMENŲ TEISĖS</p>	
<p>56. Kaip laikomiems asmenims užtikrinama jų teisė į teisinę pagalbą, teisė pasimatyti su gynėju?</p> <p>57. Kaip laikomiems asmenims užtikrinamos vertėjo paslaugos?</p> <p>58. Kaip laikomiems asmenims užtikrinama jų teisė pasimatyti su giminaičiais ir kitais asmenimis?</p> <p>59. Ar areštinėje yra atskira patalpa, kurioje vyksta joje laikomų asmenų pasimatymai su giminaičiais ir kitais asmenimis? Kokios jos sąlygos?</p> <p>60. Kaip laikomiems asmenims užtikrinama galimybė atlikti religines apeigas?</p> <p>61. Ar užtikrinama teisė gauti perduodamus</p>	<p>56. Užtikrinama be apribojimų.</p> <p>57. Taip. Su juridiniu asmeniu sudaryta vertimo paslaugų pirkimo sutartis.</p> <p>58. Užtikrinama tinkamai: areštinės viršininko įsakymu, prokuroro arba teismo leidimu.</p> <p>59. Taip. areštinėje yra 2 pasimatymų kambariai. Trūkumų (netinkamų sąlygų) šiuose kambariuose nenustatyta.</p> <p>60. Leidžiama kamerose atlikti religines apeigas. Esant poreikiui, apsilanko policijos kapelionas arba bet koks kitas kunigas. Laikomiems asmenims pageidaujant, būtų ieškoma ir kitų konfesijų atstovų.</p> <p>61. Taip. Patikrinimas atliekamas per keletą</p>

<p>daiktus, maisto produktus? Per kiek laiko patikrinami perduoti televizoriai, radijo imtuvai, kompiuterinių žaidimų aparatai ir kt.?</p> <p>62. Ar laikomiems asmenims užtikrinama teisė kasdien pasivaikščioti? Kiek įrengta pasivaikščiojimo kiemų? Pastabos dėl pasivaikščiojimo kiemų sąlygų.</p> <p>63. Ar areštinėje yra galimybė skaityti naujausius laikraščius, žurnalus ir knygas?</p> <p>64. Kokia sporto, kultūros, laisvalaikio veikla prieinama laikomiems asmenims?</p> <p>65. Ar laikomiems asmenims yra sudaryta galimybė įgyvendinti balsavimo teisę?</p>	<p>valandų.</p> <p>62. Taip. Įrengti 3 pasivaikščiojimų kiemai. Sąlygos juose yra tinkamos (vizito metu buvo švaru, stovėjo šiukšlių dėžės, nebuvo vandens sancaupų; įrengtas stogas apsaugo nuo lietaus). Sergantieji užkrečiamomis ligomis pasivaikščioti vedami atskirai.</p> <p>63. Taip, jeigu pats laikomas asmuo užsisako (nusiperka).</p> <p>64. Specialių patalpų ir (arba) programų tokioms veikloms nėra.</p> <p>65. Taip.</p>
<p>INFORMACIJOS PRIEINAMUMAS IR KREIPIMŪSI NAGRINĖJIMAS</p>	
<p>66. Ar laikomiems asmenims yra sistemingai pateikiamas informacinis lapas, kuriame aiškiai išdėstytos jų teisės, pareigos ir laikymo areštinėje tvarka? Ar asmuo pasirašo, jog buvo su tuo supažindintas?</p> <p>67. Ar informacija apie laikomų asmenų dienotvarkę, jų teises, pareigas bei draudimus, leidžiamus perduoti daiktus, maisto produktus ir kita naudinga informacija yra prieinama laikomiems asmenims bei VPK lankytojams?</p> <p>68. Ar laikomiems asmenims sudarytos visos sąlygos pateikti kreipimuisi (išduodami vokai, pašto ženklai, rašymo priemonės, popierius ir pan.)?</p> <p>69. Ar laikomiems asmenims yra prieinama informacija apie valstybės institucijų, visuomeninių organizacijų ir atsakingų pareigūnų kontaktinius duomenis?</p> <p>70. Ar laikomų asmenų kreipimaisi yra registruojami? Ar laikomam asmeniui pateikiama kreipimosi registracijos kortelė?</p> <p>71. Ar į kreipimuisi atsakoma laiku?</p> <p>72. Kokia tvarka laikomiems asmenims</p>	<p>66. Ne. Asmuo pasirašo prie specialaus spaudo, dedamo jo apžiūros dokumente ir patvirtinančio susipažinimo su areštinės taisyklėmis faktą.</p> <p>67. Taip, ši informacija yra patalpinta VPK ir areštinės informaciniuose stenduose.</p> <p>68. Taip.</p> <p>69. Taip (laikomiems asmenims, jų prašymu, ją suteikia pareigūnai).</p> <p>70. Taip. Pateikiama registracijos kortelės šaknelė.</p> <p>71. Taip.</p> <p>72. Gauti laiškai yra įteikiami nedelsiant.</p>

<p>įteikiami laiškai iš kitų įstaigų / institucijų, artimųjų ir per kiek laiko?</p> <p>73. Per kiek laiko yra išsiunčiami asmenų laiškai kitoms įstaigoms / institucijoms, pareigūnams, giminaičiams, kitiems asmenims?</p> <p>74. Ar išsiunčiami bei gaunami laiškai yra cenzūruojami?</p>	<p>Laiškai, gauti iš artimųjų, yra patikrinami (dėl draudžiamų turėti daiktų, atplėšiant voka) dalyvaujant gavėjui.</p> <p>73. Per parą nuo jų įteikimo išsiųsti.</p> <p>74. Tik tuo atveju, jeigu yra priimtas teismo sprendimas.</p>
UŽSIENIO VALSTYBIŲ PILIEČIAI	
<p>75. Ar užsienio valstybių piliečių buvo laikoma patikrinimo metu?</p> <p>76. Ar užsienio valstybių piliečiams sudaromos sąlygos palaikyti ryšius su savo valstybių diplomatinėmis atstovybėmis ir (arba) konsulinėmis įstaigomis?</p>	<p>75. Ne.</p> <p>76. Taip.</p>
KITŲ INSTITUCIJŲ ATLIKTI PATIKRINIMAI	
<p>77. Ar areštinėje / laikino sulaikymo patalpose 3 metų laikotarpiu buvo atlikta žmogaus teisių padėties stebėseną?</p> <p>78. Kada atliktas paskutinis priešgaisrinės saugos patikrinimas? Ar buvo nustatyta pažeidimų ir kokių?</p> <p>79. Kada visuomenės sveikatos centras atliko paskutinį patikrinimą? Ar buvo nustatyta pažeidimų ir kokių?</p> <p>80. Kada Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba atliko paskutinį patikrinimą? Ar buvo nustatyta pažeidimų ir kokių? Ar jie yra pašalinti?</p>	<p>77. Ne.</p> <p>78. Panevėžio apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos darbuotojai patikrinimą atliko 2013-05-17. Pažeidimų nenustatyta.</p> <p>79. Panevėžio visuomenės sveikatos centras areštinės patalpose patikrinimą atliko 2014-06-27. Pažeidimų nenustatyta.</p> <p>80. Panevėžio valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba 2014-01-03 atliko patikrinimą, kurio metu buvo nustatyti trūkumai (dalies puodų pažeistas emalis, netinkamai laikomas valymo inventorių, nesudaryta sutartis dėl šalutinių produktų tvarkymo, nebuvo atliktas vandens kokybės tyrimas). Areštinės administracijos pateiktais duomenimis, nustatyti pažeidimai šiuo metu yra pašalinti.</p>

IV. IŠVADOS

4. Apibendrinant patikrinimo metu nustatytas aplinkybes, susijusias su laikomų asmenų teisių padėtimi areštinėje / laikino sulaikymo patalpose bei atsižvelgiant į ataskaitos II ir III dalis, nustatyti šie trūkumai:

- 4.1. pagrindinis įėjimas į VPK bei kitos patalpos yra neprieinamos asmenims su negalia;
- 4.2. areštinės kameroje įrengta daugiau vietų, nei patvirtinta, kas kelia abejonių, ar vienam asmeniui yra užtikrinamas Taisyklėse numatytas 5 kv. m gyvenamasis plotas;
- 4.3. laisvose kameroje, iš kurių išvyko laikyti asmenys, taip pat vienoje iš areštinės laikino sulaikymo kameroje, buvo neužtikrinta švara;
- 4.4. kameroje esantys sanitariniai mazgai įrengti taip, jog nėra užtikrinamas patalpose laikomų asmenų privatumas;
- 4.5. laikomiems asmenims nėra sudarytos sąlygos išsidžiovinti skalbinius;
- 4.6. laikomiems asmenims nėra sudarytos galimybės susitikti su psichologu, psichoterapeutu;
- 4.7. bendruomenės slaugytoja nestebi badaujančių asmenų sveikatos;
- 4.8. į areštinę talpinamų asmenų supažindinimo su jų teisėmis ir areštinės vidaus tvarkos taisyklėmis tvarka (asmuo pasirašo prie specialaus spaudo, dedamo jo apžiūros dokumente ir patvirtinančio susipažinimo su areštinės taisyklėmis faktą) kelia abejonių, t. y., ar toks supažindinimas su teisėmis nėra tik formalumas, galimai neužtikrinant tinkamo asmens informavimo apie jo teises.

V. REKOMENDACIJOS

5. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LR SKĮ 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktų nuostatomis, VPK viršininkui Egidijui Lapinskui rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad:

- 5.1. pagrindinis įėjimas į VPK ir kitos patalpos būtų prieinamos asmenims su negalia;
- 5.2. areštinės kameroje būtų įrengta tik tiek vietų, kiek gali būti laikoma asmenų, kiekvienam asmeniui užtikrinant Taisyklėse numatytą 5 kv. m gyvenamąjį plotą;
- 5.3. laisvose kameroje bei laikino sulaikymo patalpose būtų užtikrinama švara;
- 5.4. kameroje esantys sanitariniai mazgai būtų įrengti taip, kad būtų užtikrintas laikomų asmenų privatumas (pavyzdžiui, širmos);
- 5.5. laikomiems asmenims būtų sudarytos sąlygos išsidžiovinti skalbinius;
- 5.6. laikomiems asmenims būtų sudarytos galimybės susitikti su psichologu, psichoterapeutu;
- 5.7. badaujančių asmenų sveikatą stebėtų bendruomenės slaugytoja;
- 5.8. į areštinę talpinami asmenys su jų teisėmis ir areštinės vidaus tvarkos taisyklėmis būtų supažindinami pateikiant šią informaciją atspausdintą atskirame lape ir įteikiant jį asmeniui;
- 5.9. apklausos kambariai būtų stebimi naudojant vaizdo kameras;
- 5.10. naktinis apšvietimas karceryje būtų sutvarkytas;
- 5.11. valstybės institucijų, visuomeninių organizacijų ir atsakingų pareigūnų kontaktiniai duomenys būtų patalpinti matomoje vietoje;
- 5.12. 2-oje kameroje laikomų asmenų čiužiniai būtų pakeisti, senieji – dezinfekuoti, o į areštinę atvykusiems asmenims būtų išduodami tik švarūs ir dezinfekuoti čiužiniai.

Apie Seimo kontrolieriaus rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus pranešti iki 2014-09-26.